

egy robbanásbiztos suspense-
elem kerül a cselekménybe (a
még tudatosan, de egyes pilla-
tokban már diszfunkcionálisan
működő Alice levelet ír jövő-
döbeli saját magának), továb-
bá a film színvonalát emelik a
gyakran giccshatárig óvakodó,
de közvetlenül az előtt megál-
ló dialógusok („Bárcsak rákom
lenne... – jegyzi meg Alice a já-
tékidő első harmadának végén.
– Nem szégyellném magam
ennyire.”) A hasonló mondatok-
kat valószínűleg senki más nem
lett volna képes annyira hiteles-
sen produkálni, mint a címsze-
repet adó Julianne Moore, aki
egy személyben elviszi a filmet
a hátán, nem véletlenül kapott
Oscart érte.

Extrák: Werkfilm.

PÁPAI ZSOLT

Marston professzor és a két Wonder Woman

Professor Marston and the Wonder
Women – amerikai, 2017. Rendezte:
Angela Robinson. Szereplők: Luke
Evans, Rebecca Hall, Bella Heathcote.
Forgalmazó: Sony. 104 perc.

Az
szuperhősfilmek csúcson lé-
vő népszerűsége egyelőre
nem hozta magával az alkotók
élettörténetének filmes fel-
dolgozásait, pedig egyik-má-
sik képregényalkotóról azért
többet is lehet tudni arról,
hogy a szobájában ült és dol-
goztatott. Eddig inkább az
underground comics fontos
alakjai kaptak saját filmet: Robert
Crumból Terry Zwigoff
forgatott, Harvey Pekar pedig
Paul Giamatti alakította átszel-
lemülten a *Sikersztoriban*. A
szuperhősképregények szerző-
inek tipikus életpályáját Michael
Chabon mutatta be *The
Amazing Adventures of Kavalier
& Clay* című nagyregényében,
viszont a *Wonder Woman* szer-
zőjét, William Moulton Mars-
tont ő sem keverte bele ko-
moly képregénytörténeti ismeretanyagot közlő, de alapve-
tően fikciós munkájába.

Megmaradt Alice-nek

Still Alice – amerikai, 2014. Ren-
dezte: Richard Glatzer és Wash
Westmoreland. Szereplők: Julianne
Moore, Alec Baldwin, Kristen Stewart.
Forgalmazó: Bontonfilm. 101 perc.

A
disease melodrama („beteg-
Aségmelodráma”) veretes hol-
lywoodi műfaj, olyan klassziku-
sokkal, mint Gouling *Későn
jött boldogsága*, Garnett *Egy-
irányú útja* vagy a Cukor-féle *A
kaméliás hölgy*, továbbá a het-
venes évekből a *Love Story*, a
kilencvenesekből a *Las Vegas*,
végállomás, a kortárs érából
a *Fifti-fifti*. Jóllehet a *disease
melodrama* az elkerülhetetlen
tragikus vég miatt kevésbé tű-
nik Hollywood-kompatibilis
műfajnak, mégis összefésül-
hető az álomgyári szemlélet-
tel, elsősorban azért, mert –
miként az amerikai zsánerek
zöme – nagy súlyt helyez a hős
állóképességének nyomaté-
kosítására és a rettentő kihí-
vásokkal szembeni harcának
bemutatóására.

A
Lisa Genova 2007-ben
megjelent regényét adaptáló
Megmaradt Alice-nek ehhez a
tradícióhoz kapcsolódik. Kö-
zéppontjában a világhírű nyelv-
vész, Alice Howland (Julianne
Moore) áll, aki egy nap rádöb-
ben, hogy jóllehet alig múlt
ötven, rettenetes jövő vár rá,
ugyanis genetikailag öröklö-
te az Alzheimer-kórt, amely-
nek első jeleit már tapasztalja
is magán. A sztori fő stációt
nyilvánvalóan a betegség hat-
ározza meg, ha tetszik, a film
dramaturgia a kíméletlenül
egycélú cselekményvezetést
kijelölő Alzheimer-kór. A tü-
netmentes állapot – mint
expoziáció – a betegség négy
stádiumával kiegészítve pél-
dás ötfelvonásos szerkezetet
kínál, a drámai tétek pedig
magától értetődően nőnek a
filmben, azzal párhuzamosan,
ahogy Alice fokozatosan el-
veszíti az ellenőrzést kognitív
képeségei felett, és lassan ki-
csúszik a lába alól az élete.

Bármennyire is a hollywo-
di típusú filmszerkezet után
kiált ez a cselekményváz, nem
lehetett könnyen boldogulni
vele, hiszen sok fordulat előre
várható, illetve végig fennáll a
veszélye annak, hogy témában
rejlő érzelmesség túlsordul, és
a mozi szirupossá válik. Szeren-
csére azonban Richard Glatzer
és Wash Westmoreland ren-
dezőknek sikerült elkerülniük
ezt a csapdát, és érzéki, műves
filmet forgattak, amely itt-ott
lehetőleg vizuális ötletek-
kel és leleményes szcenikával
vagy dramaturgiai fogásokkal
lepi meg a nézőt. Szép megold-
ás például, hogy a tereket nem
egyszer kis mélységélességű
(azaz csak nagyon szűk tarto-
mányban éles) kompozíciók so-
rában látni már a film elejétől,
mintegy (előre)jelezve Alice
világának beszűkülését. Izgal-
mas, egyúttal Truffaut *400 csa-
pásának* megidézése, Alice első
pszichológusi vizitje, mikor
végig az ő arca, az orvosé nem,
kerül képre. Jól működő ötlet az
is, hogy a játékidő közel felénél

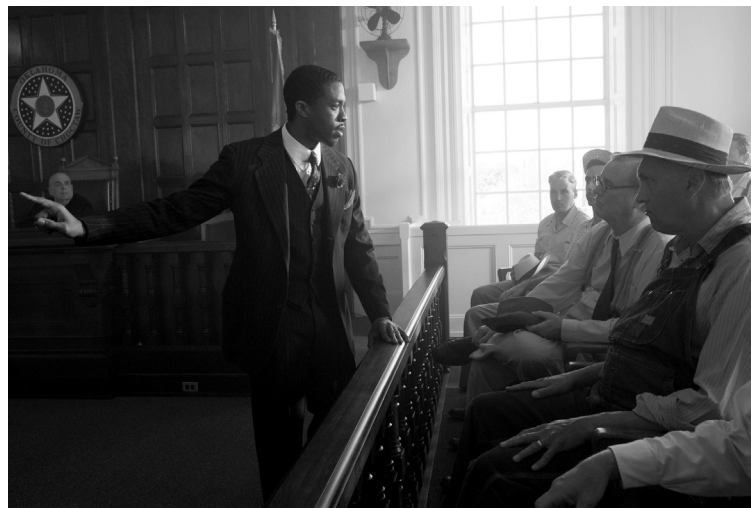
Ennek az oka talán az lehet, hogy Marstont nem is lehet egy napon említeni Jerry Siegelrel, Bob Kane-nel vagy Stan Lee-vel, mert teljesen máshogy közelítette meg a szuperhősös műfajt, mint Superman, Batman vagy Pókember kiagyaloí. Marston fiataloknak szóló oktatási segédeszközként látta a képregényeket: egyetlen saját karaktere, Wonder Woman (régebbi magyar fordítás szerint a Csodanő) kalandjaiban a női szerepekről elmélkedett, elgondolása pedig a negyvenes években rendkívül progresszívnek, egyesek szemében botrányosnak számított. A pszichológusi kandidátust szerzett Marston szerint az emberi boldogság kulcsa a szeretett személynek való alárendelődés, ezt pedig leggyakrabban a nők élék át. Ahhoz, hogy az alávetettséget vonzóvá tegye, Marston meg akarta mutatni, hogy az nem jár szükségszerűen együtt a teljes önfeladással – ellenkezőleg, más viszonyban bármelyik nő lehet erős és független. A *Wonder Woman* korai számaiban a hősnő gyakran kerül csapdahelyzetbe, de hiába kötözik meg, végül úrnője lesz a helyzetnek.

Négy évvel a karakter feltűnése után Marstont raportra hívta egy gyermekjogi szervezet, amelynek hatalmában állt cenzúrázni a képregényeket. Ez a kellemetlen beszélgetés adja

a tavaly készült életrajzi film keretét, a történet pedig elsősorban a professzor bonyolult magánéletéről: feleségével és szeretőjével közösen kialakított családjáról szól. A leszbikus kapcsolatok bemutatása iránt elkötelezett rendező, Angela Robinson (*D.E.B.S. – Kémcsajok, The L World*) formailag teljesen konvencionális, könnyen fogyasztható, élére vasalt életrajzi filmet készített, amelynek szereplői a legmegosztóbb témákról – kötözös szexről, életvitelszerű szerelmi háromszögről – is jólnevelten társalognak. Sajnos Robinsonból nemcsak a melodramái érzékenység hiányzik, hanem általában az érzelmes vagy érzéki jelenetek intenzív megmutatásának képessége. Eközben kortársi reflexió sem érkezik arra a tényre, hogy Marston tételei ugyan a korban előremutatóak voltak, ma a jóindulatú szexizmus és a tudományos megalapozatlanság vádja egyszerre kezdi ki őket. Az életrajz azonban bőven van olyan érdekes, hogy indoklta tegye a film elkészítését. Szinte az az érzésünk, nem is Marston volt a legizgalmasabb figura ebben a képletben – a férfi halála után két özvegye 38 éven át élt együtt, és nevelgeték a Wonder Woman atyjától született gyerekeiket.

Extrák: Werkfilm, kisfilm Wonder Womanról.

KRÁNICZ BENCE

Marshall ▾ – Állj ki az igazságért!

Marshall – amerikai, 2017. Rendezte: Reginald Hudlin. Szereplők: Chadwick Boseman, Josh Gad, Kate Hudson. Forgalmazó: Bontonfilm. 118 perc.

Thurgood Marshall volt az első afroamerikai jogász, akit a Legfelsőbb Bíróság tagjává választottak az Egyesült Államokban. Jurátussága első éveibe repít vissza a *Marshall – Állj ki az igazságért!* című bírósági dráma. 1941-ben az ifjú Thurgood (Chadwick Boseman) darázsfészekbe nyúl: egy polgárjogi szervezet ügyvédjeként Connecticutba utazik és elvállalja annak a fekete szolgálnak, Joseph Spellnek (Sterling K. Brown) a képviselőt, aki a vádak szerint bestialisan megerőszakolta jómódú gazdája feleségét, Eleanor (Kate Hudson), majd gyilkossági kísérlettel tetézte vétkét. Marshallt végül hivatalosan eltiltják az ügytől, helyét pedig egy tapasztalatlan kollégája, Sam Friedman (Josh Gad) veszi át, akit hősnök titokban instruál a „súgólyuk” mögül. Kettejük dacsövetségét ádáz próbák elé állítja a pert övező médiaszenzáció és a fajgyűlölő helybeliek mérgező indulatai. A *Marshall* alappillére egyébiránt épp szikár társadalomkritikája: sebészkes-pon-

tossággal mutatja be a korabeli Amerikában felgyülemlett pusztító előítéletességet.

Az eljárás során a bíró cinikusan összekacsint az ügyészszel: az esküdtek önkényes kiválasztásától a védelem bizonyításának tudatos gáncsolásáig terjed együttműködésük, s mindez joggal kelt meglepetést a nézőben, ugyanakkor a korszellem egyoldalú ábrázolása bizonyos idő után fonák helyzetet teremt. A karakterek ugyanis szélsőségesen polarizáltak, ráadásul túl látványosan szolgálják a progresszív üzenetet: a legszebb virtusokat megtestestítő két főhős egy-egy kisebbségből (fekete és zsidó) vétetett, míg a másik oldalon kizárólag rűt lelkű és becstelen fehér férfiak sorakoznak fel, ideértve a végül valódi áldozattá nemesedő Eleanor agresszív férjét is. Néhány ideológiai indítatású túlkapással is találkozhatunk: az egyik jelenetben például Marshall párhuzamba állítja a náci fajelméletet az Amerikában honoló rasszizmussal. Kissé merész képzettársítás. Ráadásul a mellékhősök garmadája oly mértékben túlidealizálja a címszereplőt, hogy az szinte már a hasonló tematikájú *A komornyik* elsőpró giccshurrikánjára emlékeztet.

Műfajilag azonban csaknem kifogástalanul működik a *Marshall*: a hangütés ugyan bátor-

talan, s a forgatókönyvíró kissé komótosan vázolja Thurgood előéletét és az eset körülményeit, ám a tárgyalótermi szekvenciák felépítése perfekt, a furfangos érvelések és a szilaj szócáták közepette pedig úgy érezhetjük, valódi modern gladiátorjáték zajlik a pulpitus előtti arénában. A markáns képi világ (korhú díszletezés, kontrasztosan fényképezett éjszakai jelenetek) már-már a film noir előtti tisztelgésné is tehető, a szupersztár-várományos Chadwick Boseman pedig bámulatos alakítással demonstrálja, hogy sokkal többre is képes, mint csillogó maskarában domborítani egy gigantikus, de lélektelen álomgyári franchise aktuális epizódja kedvéért.

Extrák: Nincsenek.

KOVÁCS PATRIK

Gyilkolj vagy meghalsz

Keep Watching – amerikai, 2017. Rendezte: Sean Carter. Szereplők: Bella Thorne, Chandler Riggs, Natalie Martinez. Forgalmazó: Sony. 89 perc.

Manapság mindenütt megfigyelhetnek minket a digitális technika eszközein keresztül. Ez a tapasztalat szorongást kelt a XXI. század emberében, akinek félelmei sok kortárs horrorban (*Kocka*-filmek, a *Fűrész*-sorozat, *A gyilkos szoba*, *Death Tube*-filmek) válnak valóra borzalmas kínzások és gyilkosságok formájában. A ta-

valy Halloweenre időzített *Gyilkolj vagy meghalsz* is korunk technoparanoiájára alapoz, és a csapdahorrort próbálja elegyíteni a home invasion-thrillerrel.

Az elsőfilmes Sean Carter horrorjának főszereplői egy idillinek nem nevezhető család tagjai. Jamie lázadó tinédzseréveit éli, szexuális kibontakozása miatt retteg a terhességtől, és édesapja, Adam új barátjával, Olivival sem jön ki. A széthúzó családot azonban kényszerűen összekovácsolja a Terror nevű gyilkos, aki az otthonukat megfigyelő Alkotó parancsára tör rá Jamie-ekre, és hacsak meg nem ölik, a Terror fog végezni mindenkivel.

A *Gyilkolj vagy meghalsz* szolgáiban reprodukálja a tipikus slasherek fordulatait, és arcátlan módon lemásolja a *Fűrész*-filmek motívumait (a technika révén mindenható antagonisták, kegyetlen feladatok, egymás ellen fordított áldozatok), ami miatt kiszámítható a cselekmény. Sean Carter művének különlegességét önreflexiója adja, melyet amúgy már a *Cannibal Holocaust* elsütött kicsit más formában. Ugyanis az Alkotó és csapata azzal foglalkozik, hogy rejtett kamerákkal szerelik fel a házakat, majd a Terror segítségével beindítják az „élő filmet”, melyet olyan izgalmasan vágunk össze online nézőik számára, hogy azok tényleg fikciónak hiszik az egészet. Ezzel a film készítői kiválóan megragadják digitális ko-

runk másik nagy problémáját: annyi rémhírt, álhírt és fiktív borzalmat látunk ömlesztve az internetes videómegeosztókon, hogy könnyen közömbössé válhatunk embertársaink szenvedéseit látva. Kár, hogy Carter és társai bátortalanok voltak, és a film felütésének áldokumentarizmusát nem merték következetesen végig vinni. Így mi, a *Gyilkolj vagy meghalsz* nézői nagyon is tudatában vagyunk annak, hogy Sean Carter műve olcsó fikció, sablonos slasher.

Extrák: Semmi.

BENKE ATTILA

Az idegen

The Foreigner – amerikai-brit-kínai, 2017. Rendezte: Martin Campbell. Szereplők: Jackie Chan, Katie Leung, Pierce Brosnan. Forgalmazó: ADS Service. 113 perc.

Martin Campbell kophatatlan Mérdemekkel bíró rendező: kétszer hozta vissza a klinikai halál méltatlan állapotából a James Bond-sorozatot (*Arany szem*, 1995; *Casino Royale*, 2006), ő jegyzi a széria újkori történetének legkiválóbb tételeit, mert érti és érzi a figurát, neoklasszikus stílusa pedig tökéletesen illeszkedik a 007-es ügynök lélektani profiljához. *Az idegen* józanon szabott 113 percében tizenöt év elteltével rehabilitálja kedvenc Bondját, Pierce Brosnant, a kínai befektetők kedvében járva társítva

őt össze Jackie Chan ezen lineáris szerkezetű, elegánsan puritán, intelligens és intenzív moziban. A forgatókönyv bosszútörténetként kerül értékesítésre, de a kész műben Brosnan szenvtelen karizmájának és a kimért, precíz kameramunkának köszönhetően az 1970-es években forgatott politikai thrillerek letisztult, hűvös hangulata dominál, holott Jackie Chan akárhány évesen is hajmeresztő dolgokra képes, amely képességek közé ez alkalommal a szerepjátszás is beleértendő. Öröm látni, hogy a kínai filmipar élő legendájára rendes színészként is számított, sőt épített a rendező, a koros akcióhős pedig elragadó természetességgel hozza a hallgatag és félszeg, súlyosan traumatizált, mégis könyörtelenül céltudatos, a kétségbeesés végső stációjába aláereszkedő kisembert. A kemény és megkeseredett férfiak életre-halálra menő játszmája nem csupán akciófilmként, de drámaként is remekül funkcionál, Campbell stílusa pedig önmagában is komoly értéket képvisel a kortárs filmezés világában, ugyanakkor a James Bond franchise jelen helyzetének ismeretében az a nyugtalanító érzése támadhat a nézőnek, miszerint mégis jobban jártunk volna, ha a rendező a producerek szavára hallgatva kitarat a 007-filmek mellett.

Extrák: Nincsenek.

GÉCZI ZOLTÁN

Politikus és magyar

Az újabb magyar képregények jellemzően apolitikusak. Még az erősen önéletrajzi ihletésű, de legalábbis a hétköznapi kulisszái előtt játszódó történetek is kerülnek a közéleti utalásokat, és inkább általános élethelyzetekről, szerelmi és munkahelyi ügyekről, különféle szorongásokról szólnak. A kevés kivétel között eddig jobbára párodalas novellákat tarthattunk számon, például Felvidéki Miklós vagy Koska Zoltán egy-egy munkáját, a náluk valamivel idősebb Vass Róbert viszont teljes egészében közéleti-közérzeti képregényeknek szentelte *Különös, idegen nyelven* című sorozatának legfrissebb epizódját.

A borító színeit a gyűlöletkeltésre alkalmas kormányplakátok királykékje uralja, a rajzos bevezetőben pedig az alkotó alteregója vetíti előre, hogy hangsúlyosan az itt és mostban játszódó történetek következnek. Pedig a tizenöt éve indult *Különös, idegen nyelven* nem kifejezetten rögrealista alapokon nyugszik: a sorozat két hőse Karcsi, a pesti egyetemista és lakótársa, János, a barátságos földönkívüli. Zömében a csajo-

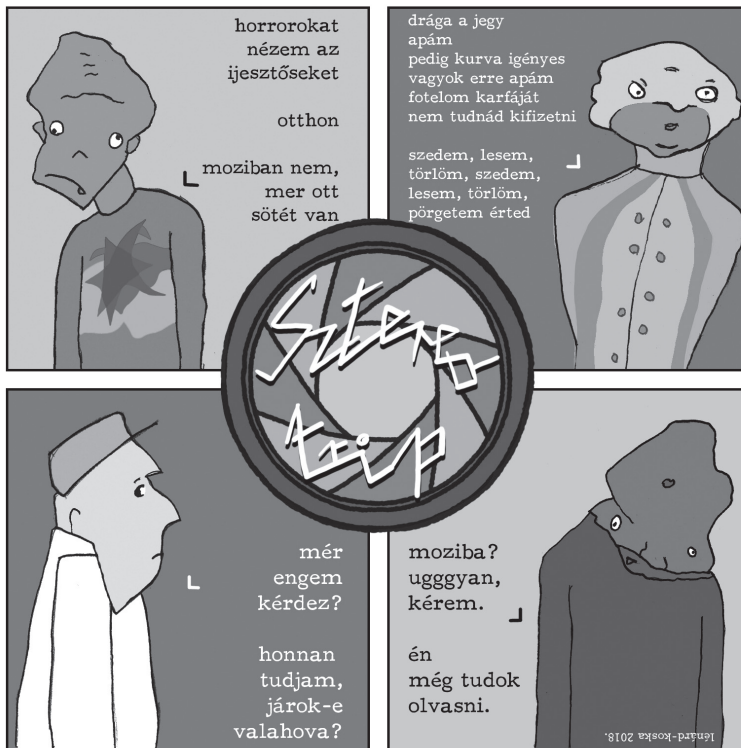
zásról és az ufók alkoholtűrő képességéről szóló, régebbi kalandjaik után most a tipikus ellenzéki szavazópolgárok mindennapjait élük: dolgoznak, iszogatnak és teljes apátiában járkálnak tüntetésről tüntetésre, miközben egyre rosszabbul érzik magukat a bőrükben. Vass alapvetően a közvetlen, egyszerű humorú, nyers szövegek és rajzok híve, de ezúttal lírai oldalát is megmutatja az alkoholista férfi történetében, aki annál józanabb, minél többet iszik. Egy másik novella a formája miatt emlékeztet: a lapozgató szerepjátékkönyvek stílusában tudósít az államilag szított gyűlölet következményeiről Karcsi falusi látogatása során. A kis kötet vállaltan didaktikus, de a szerző elkötelezettsége mögött mély csatlódottság tapintható. Ez hitelesíti a képregényt, amiből szírensére az önirónia sem hiányzik teljesen.

Vass Róbert: *Különös, idegen nyelven* 2017. Fekete-fehér, puhafedeles, 40 oldal. Kiadó: Nero Blanco Comix.

KLASSZIKUS X-MEN

A legnépszerűbb szuperhőscsapat, az X-Men története kétszer kezdődött el. Először 1963-ban, amikor Stan Lee és Jack Kirby kitalálták a természetfeletti képességekre szert tett, mutáns fiatalok koncepcióját. Másodszor 1975-ben, mikor a bő évtizeden át csekély érdeklődés mellett csordogáló sorozatot megújították. Számos új szereplő, köztük a rajongók későbbi kedvence, Rozsomák is ekkor került be a csapatba. Az új alkotói kör legfontosabb tagja kétségtelenül Chris Claremont, aki bemutatkozását követően 17 éven át írta az X-Men ka-

LÉNÁRD LÁSZLÓ KÉPREGÉNYE

landjait, alaposan és ráérősen építgetve a rengeteg karaktert mozgató történet-szálakat. A most megjelent kötetben ennek a korszaknak a nyitánya, nyolc epizód kapott helyet. Az új szereplők jelleme még elnagyolt, a konfliktusok – olykor szó szerint – légből kapottak. Mégis képregénytörténeti alaplőről van szó: a jogegyenlőségről, rasszizmusról, kisebbségi problémákról gyakran könyvtári szociológiai szakirodalomnál is hitelesebben szóló X-Men valójában itt született meg.

Chris Claremont és mások: *X-Men – Új nemzedék*. Színes, puhafedeles, 176 oldal. Kiadó: Képkocka Kiadó.

VISZONZATLAN SZERELEM

Mikor a *Különös, idegen nyelven* 2017 kapcsán apolitikus magyar képregényekről beszéltem, olyasmikre gondoltam, mint Sárdi Katalin fanzin formátumú füzeté, a *Viszonzatlan*. Ezzel persze semmi baj nincs, örömmel olvasom a századik képregényt is párkap-

csolati fájdalomokról és tanulságokról, pláne, hogy a Sárdi-hoz hasonló nyíltsággal kevés magyar képregényalkotó mesélt eddig ilyen problémákról. A *Viszonzatlan* szerelmi háromszög-története szinte jelzésértékű, olyannyira, hogy a szereplők kerekre csiszolt szentenciáival együtt inkább önségítő, mintsem fikciós művé alakul a füzet. Kulcsmondat: „Nincs szükségem olyan partnerre, aki velem akarja kipótolni a gyengeségeit, vagy megbénít a bizonytalanságával.” Nos, ennek az igazságához kétség sem fér. Sárdi játékos képi világa – az összes szereplő valamilyen madárfigura – és a rizográfus nyomdatechnikával megoldott, egységes és markáns színvilág éppen annyira emelik el a *Viszonzatlan* t a bánatos kisrealizmustól, hogy az idézett önismereti belátás és társai frissnek és megéltnek-megszenvetettnek tűnjenek. Sárdi Katalin: *Viszonzatlan*. Színes, irkatúzott, 20 oldal. Kiadó: BP Zines.

KRÁNICZ BENCE

